

BONDEFÖRETAGAREN

Rådgivningens gemensamma tidning • 2 / 2024

A person wearing a black jacket, black cap, and green trousers is standing in a cornfield, holding a yellow measuring tape against a corn plant. The person is looking up at the plant. The background shows more corn plants and a cloudy sky.

**Odlingsförsöken
gynnar hela branschen**

Fixa generationsväxlingen

Energifrågorna utmanar

Social villkorlighet – gäller det dig?

Ung företagsamhet

Det här är vi!

Ta ut och spara
kontaktuppgifterna
på sidorna 11–14.

Finland som 4H-förening

Reflektioner

Christoffer Ingo
RIKSDAGSLEDAMOT, SFP

”Engagemang inom 4H i ung ålder ger goda förutsättningar för att kunna se helheterna och det väsentliga i den komplexa politiken.

Bästa läsare, en riksdagsledamots arbetsbeskrivning kan förklaras relativt simpelt (representera valkretsens väljare) eller lite mer komplicerat: att i dialog med medborgarna och sakkunniga, genom partipolitik och med riksdagsmajoritet driva lagstiftning i en riktning som gör Finland till ett bättre land att leva och bo i.

Vill man beskriva hur vår demokrati fungerar går det bra att dra jämförelser till föreningsverksamhet såsom till exempel 4H. Det kan karikerat beskrivas som att medlemmarna vid årsmötet väljer vem som ska styra. Enligt bästa förmåga och utifrån de förutsättningar som råder, styr de valda landet eller föreningen i den riktning de anser är bäst. Är medlemmarna eller invånarna inte nöjda, kan de välja annorlunda vid nästa val eller årsmöte. Det som gör att jämförelsen blir svårare, är att bondeförnuftet tyvärr rätt länge har fått ge vika för ny byråkrati, ökade kostsamma uppgifter och enskilda partiers intressen.

Jag kan konstatera att det under flera regeringsperioder skulle ha varit nödvändigt med aftonskolor, där grunderna i ekonomi, hälsa och bistånd skulle ha gått igenom. Vi skulle kanske inte ha haft ett underskott på 12,2 miljarder i statsbudgeten och vi hade inte behövt påminna om att försörjningsberedskap och resiliens är en del av vår försvarspolitik. Vårdreformen hade skett långt innan vårdkostnaderna blev ohållbara. Skämtsamt kunde man påstå att vi kunde ha klarat oss med 4 stycken 4H-ministerium. Ett Huvudministerium, ett Handministerium, ett Hälsoministerium och ett Hjärtministerium.

Engagemang inom 4H i ung ålder ger goda förutsättningar för att kunna se helheterna och det väsentliga i den komplexa politiken. Fler skulle gärna få ha den bakgrunden.

Regeringsprogrammet som godkändes sommaren 2023 kan beskrivas som det bästa programmet på en lång tid då det kommer till primärnäringsarna. Det stämmer, men är det tillräckligt? Nej, för även i denna situation har vi framför oss förslag med negativa konsekvenser för lantbrukets kostnadsbildning som vi med stöd av regeringspro-

”I stället för att vara innehavare av minst tre examen torde det vara förmånligare och framförallt smidigare att öka rådgivningens närvaro på gårdarna.

grammet har skyldigheten att bevaka och skjuta ner. Och även om marknadslagarna som bereds för tillfället är tilltänkta att ge lantbrukaren en starkare ställning i livsmedelskedjan är det åtminstone för mig självklart att den riktigt avgörande skillnaden på gårdsnivå görs bäst på gårdarna.

Åtminstone är det tolkningen jag gör av den nationella lönsamhetsbokföringen som årligen påvisar att den största enskilda gemensamma faktorn bland de 20 % lönsammaste gårdar är business management. Eftersom det varken vore ändamålsenligt eller realistiskt att tro att lantbrukarna i framtiden kommer vara landsbygdsföretagare från andra stadiet och utöver det även agrolog, agronom, tradenom eller ekonom. I stället för att vara innehavare av minst tre examen torde det vara förmånligare och framförallt smidigare att öka rådgivningens närvaro på gårdarna. Det här är i alla fall mitt budskap då vi nu inför årsskiftet i riksdagen ska behandla den föreslagna nedskärningen i statsunderstödet för rådgivningsorganisationen. Vi ska inte säga den gren vi sitter på. Lantbruksrådgivningen har ända sen grundandet av Finska Hus-hållningssällskapet år 1797 varit en av de starkare grenarna i vårt land och jag ser ingen orsak att tro att det skulle ha ändrats.

BONDEFÖRETAGAREN

ges ut av
Svenska lantbrukssällskapens förbund

För mediakort se:
[www.slf.fi/publikationer/
bondeforetagaren/](http://www.slf.fi/publikationer/bondeforetagaren/)

I DET HÄR NUMRET BERÄTTAR VI OM TVÅ GENERATIONSVÄXLINGAR.

Besök vår webbplats för mer information om generationsväxling. I materialet hittar du poddar, morgonkaffen och klipp med erfarenhetsexperter och sakkunniga i generationsväxlingens olika skeden.

[www.slf.fi/projekt/
greppa-generationsskiftet](http://www.slf.fi/projekt/greppa-generationsskiftet)

Marknadsföringsplan för bättre affärer

O dlandet är förenat med många risker, inte minst väderisken som påverkar såväl utfallet

av mängden som kvaliteten på skörden. Har man inte ingått odlingskontrakt eller bundit priset har odlaren dessutom avsettnings- och prisrisken helt på sig. Vädret kan vi inte påverka och som enskild odlare inte heller marknaden och marknadspriserna i någon nämnvärd utsträckning. Med olika åtgärder kan vi ändå minska riskerna och i viss mån påverka skörden och möjligheterna att få ett åtminstone förhållandevis hyfsat pris. Odlingsplanen är ett viktigt verktyg, men vid sidan av den behöver gården också en marknadsföringsplan. En marknadsföringsplan gör det möjligt att sätta upp konkreta mål och strategier för att nå dem, samt att helt enkelt göra bättre affärer!

Marknadsföringsplanen borde helst göras i samband med att man gör upp sin odlingsplan. Då kan man ännu välja vad man odlar. I planen ingår beslut om bland annat gårdens grödor och lageranvändning. Att skapa en effektiv marknadsföringsplan för spannmålsskörden är avgörande för att säker-

ställa att man har en avsettningsplan för den producerade skörden och för att kunna påverka det pris man får och därmed även odlingens lönsamhet.

Innan du utformar din marknadsföringsplan är det viktigt att förstå marknaden och försöka tolka hur den kan komma att utvecklas. Det gäller att hålla koll på såväl vår inhemska spannmålsbalans som den globala utvecklingen av produktion, konsumtion och slutlager

” Ett bra sätt att öka sin kunskapsnivå är att delta i projekt Greppa Marknadens evenemang.

av olika spannmålsslag och grödor. Vad finns det efterfrågan på och vilka försäljningskanaler är tänkbare alternativ? Genom att förstå vad som påverkar spannmålets och de övriga grödornas priser, samt genom att känna till sina produktionskostnader, kan man göra analyser och prognoser för framtiden. När är rätt tid att sälja, köpa eller avvakta, – med andra ord hur man bör agera för att göra så bra affärer som möjligt. Ett bra sätt att öka sin kunskapsnivå är

att delta i Svenska lantbrukssällskapens förbunds projekt Greppa Marknadens evenemang.

En marknadsföringsplan är inte statisk utan ska utvärderas och justeras regelbundet baserat på bland annat utvecklingen av grödorna under odlings-säsongen och förändringar på marknaden, samt utifrån erfarenheter och ny kunskap man samlar på sig. När man slår fast priset i terminskontrakt eller gör en försäljning borde man därför också göra anteckningar om mängd, pris och kvalitet samt motiveringar till beslutet. Då man senare tittar tillbaka kan man dra lärdom av det här; hur lyckades man och kan man möjligen göra något annorlunda för att göra bättre affärer i framtiden?

En välgenomtänkt marknadsföringsplan för spannmålsskörden är nyckeln till framgång på marknaden. En bra plan är flexibel och kan anpassas efter marknadsförändringar och kundernas behov. Ta gärna hjälp av en rådgivare vid behov!

Bjarne Westerlund,

direktör,

ProAgria

Finska Hushållningssällskapet

LANTBRUKSKALENDER 2025

Lantbruksföretagarens aktuella faktapak
A5-format • ringinbindning • 336 sidor

TEMA:
Framåt på
landsbygden

RIKTPRIS
38 euro
+ porto

Vill du
läsa faktadelen
elektroniskt?
Köp i webbshopen
33 euro
Kalender + e-fakta-
del 49 euro

FÅS FRÅN VÄLFÖRSEDDA BOKHANDLAR & LANTBRUKSAFFÄRER,
DITT REGIONALA LANTBRUKS-/HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP
eller direkt från

Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF)
Elisabetsgatan 21 B 12, 00170 Helsingfors

Webbshop: www.slf.fi/butik info@slf.fi

ProAgria

TRANSPORT KENNET WESTERLUND AB

ETT FÖRETAG MED MÅNGA OLIKA TJÄNSTER

Transporter
Jordbyggnad
Rivningsarbeten

Försäljning av grus, matjord pellets och skogsflis

+358 504310658

Transport.Westerlund@gmail.com

TAKLAXVÄGEN 408

Frida och Nicklas förnyar familjegården i Geta

Från mjölk till äppel

På Grägnäs gård i Geta är det full fart mitt i äppelskörden. Den tama tjuren Brutus stannar till utanför köksfönstret för att kolla in gästerna innan han fortsätter sin vandring runt om på gården. Hur är det att ta över en åländsk familjegård som funnits sedan 1700-talet? Och hur hanterar familjen frågor kring produktion, lönsamhet och marknad idag? Det och mycket mer pratade vi om vid köksbordet en varm septemberdag.

Hur kom det sig att det blev generationsskifte på gården?

Både Frida och Nicklas är överens om att det var dags helt enkelt. Nicklas föräldrar hade ledsnat lite och ville trappa ner, samtidigt som Nicklas själv ville börja göra saker mer på sitt eget sätt. Han hade tidigare varit anställd på gården, men nu svängde karusellen i stället.

Själva processen gick smidigt. Nicklas bror var aldrig intresserad av att ta över gården och alla var överens om att hitta vad som funkar för att alla ska bli nöjda.

De gjorde värderingar, köpebrev med mera med hjälp av en jurist och bankens rådgivare. Tyvärr visade det sig att kunskapsbrist gjorde att det inte gick helt smärtfritt till slut, utan en kommunikationsmiss resulterade senare i en rejäl skattesmäll.

Frida är också redovisare och jobbar deltid utanför gården. Hon hade en del förhandskunskaper, och menar att om man inom familjen kommer överens om ett pris som motsvarar förväntningarna, där man sakligt konstaterar värde och lägger priset efter förutsättningarna för gården, så blir alla nöjda.

Investeringar på gården – från mjölk till äppel

Något år efter generationsskiftet stod gården vid ett vägskäl då de behövde välja mellan att investera i en ny ladu-

Frida Sjöroos och Nicklas Sundqvist har satsat på äppelodling på Grägnäs gård.

Toppnyheter hos Peltosiemen!

Nyheter och klassiker
FLERRADIGA KORN: Loisto, Maria, Tuomas^{BOR}, Onerva^{BOR}, Huima
TVÅRADIGA KORN: Sting, KWS Thalix, Wish, Vanille-maltkorn
VÅRVETE: Quatrox, Embla, Winx, Leijona, Helmi^{BOR}, Iisakki^{BOR}, Iceman
HAVRE: Nestor^{BOR}, Vahva, Luukas^{BOR}, Perttu^{BOR}, Scotty, Benny, Niklas^{BOR}
ÄRTER: Lempj^{BOR}, Heikki^{BOR}, KWS Kidam, Balder, Ingrid, Matilda^{BOR}, Eso

Peltosiemen
Från odlare till odlare

Ett täckande sortiment för alla ändamål!
Se närmare uppgifter och jämförelser:
www.peltosiemen.fi

Åland GRÖNSKAR

24-25 maj 2025
www.alandgronskar.ax
f i
Arr. Skördefestens Vänner r.f.

” Ju fler man
frågar, desto
fler misstag får
man höra om.

gård eller göra något annat. Eftersom Nicklas inte ville investera så mycket som en ny ladugård kräver, föll det sig naturligt att i stället använda befintlig ladugård till köttproduktion och investera för att återföra äppelproduktion på gården.

– Ur lönsamhetssynvinkel återhämtar sig ekonomin snabbare av en investering i äppelproduktion, än nybyggnation av en ladugård för mjölkproduktion, konstaterar både Nicklas och Frida.

En av de första investeringarna i äppelodlingen var i bevattningssystemet och det gjordes redan året innan de första äppelträden levererades. De köpte elpump, byggde 2,5 km vattenledning och vattennät för att nå fram över hela odlingen.

– Vi har nära till och gott om vatten, utan det skulle det inte gå att odla äppel, berättar Nicklas.

Nicklas berättar om Santana-odlingen som planterades först. Här utsattes träden för ett rejält harangrepp under den första vintern.

– Jag trodde väl aldrig att det största problemet med en äppelodling skulle vara de där små skitarna. Det var en stor förlust då, för de åt ju upp säkert halva trädgården.

– Det var lite lärpengar, inflikar trädgårdsrådgivare **Pernilla Gabrielsson**.

Med en del nyplanteringar, bättre stängsel, ordentlig bevattning och gödsling lyckades träden repa sig och i år verkar skörden bli riktigt bra.

Äppel, köttdjur och lönsamhet – hur går det ihop?

– När vi slutade med mjölkproduktionen runt 2021 började vi fundera på lite äppel, och tog kontakt med trädgårdsrådgivaren Pernilla Gabrielsson. Och nu har vi faktiskt ganska många äppel på träden och ganska många äppelträd, berättar Nicklas.

Nicklas och Frida är sjunde generationen på gården, där det alltid har funnits djur med i bilden. Det har också historiskt varit en äppelgård tidigare, innan mjölkorna, och Nicklas var med och grävde upp de sista gamla äppelträden när han var i tjugoårsåldern.

– Det sägs ju att varannan generation bönder får stanna upp och fundera på framtiden, så det gjorde vi, säger Frida med ett skratt.

Att kombinera köttdjur och äppelodling är av ekonomiska orsaker, men självklart följer det också familjens intressen. Nicklas har tidigare jobbat på en äppelgård.

– Jag tyckte då att det verkade ganska bra, och det var ju lite annorlunda än jobbet med mjölkorna, skrattar Nicklas.

– Dikorna går ute en stor del av året och går bara in över vintern, så det är smidigt. Det känns som en bra sak att hålla djur eftersom det håller på att dö

Kalven Brutus får ströva omkring fritt på gården.

ut lite med betande djur här, konstaterar Frida.

Med Pernilla Gabrielsson som rådgivare genomgår de, precis som alla äppelodlare inom ÄTH, vissa rutiner inom IPM-konceptet och funderar också bland annat på vilka äppelsorter som ska köpas in. Det har funkade riktigt bra hittills, berättar Nicklas, men äppelmarknaden är ganska skakig just nu.

– Det går trögt med äppelförsäljningen och det är svårt att säga vilka mekanismer som har störst påverkan. Klart är att man inte bara vågar luta sig på äpplena just nu, det är för osäkert, konstaterar Frida.

Vad har ni för tips då till andra gårdar som kanske står inför ett generationsskifte?

– Fråga alltid andra personer som har gjort samma sak. Ju fler man frågar, desto fler misstag får man höra om, påpekar Nicklas.

– Välj en jurist som har kunskap om lantbruk och köpebrev, och fråga efter referenser, lägger Frida till.

De konstaterar båda att det är ganska sällan det blir generationsväxlingar på Åland, och deras upplevelse är att banken är väldigt uppmuntrande och samarbetar bra kring generationsväxlingar.

– Och just inom äppelodlingen har det varit en del växlingar på senare tid och där känns det som att det är mera på gång, inflikar Pernilla Gabrielsson.

– Men med djurgårdar känns det ju som att det mest faller bort gårdar nu, säger Frida och fortsätter:

– Det är viktigt för lönsamheten att man fokuserar på det man kan, att man försöker göra det bästa av det man har förutsättningar för.

När det blir tal om arbetstider och ledigheter är de båda överens om att de som tar över ett jordbruk idag behöver planera in pauser under lågsäsong för att orka. Nicklas kör entreprenad och plogar på vintern, men familjen har alltid en 12 dagars sammanhängande semestervila då de åker bort från gården.

De konstaterar båda att det är svårt för dem som är små, utan anställda annat än under säsongen, att vara helt lediga men samtidigt att det är något man måste planera in för sig själv och när man väljer produktionsinriktning. Det är ju fördelen för oss som är unga, vi har tid på oss att anpassa oss när för-

utsättningarna ändras, ler Frida innan vi beger oss ner mot äppelodlingen för att ta oss en titt hur det ser ut med skörden.

TEXT

Jenny Enbär

FOTO

Pernilla Gabrielsson

GRÄGGNÄS GÅRD

NAMN: Nicklas Sundqvist och Frida Sjöroos. Till familjen hör också en dotter, ett syskon på väg och hunden Melvin.

GÅRDENS HISTORIA: Generationsskiftet genomfördes 2018 och då bedrevs främst mjölkproduktion, men efter ca 3,5 år ändrade gården inriktning till köttdjur och äppelodling. Enligt Nicklas farfar kan gårdens historia spåras tillbaka till 1700-talet och det har alltid funnits djur på gården.

INRIKTNING: köttproduktion, växtodling, äppelodling

AREALER: ca 200 hektar totalt (110 ha som gården äger, resten arrenderas eller körs på entreprenad): 90 ha skog, 23 ha åker och ca 65 ha är arrenderad åkermark. Ca 60–70 ha är vallodling åt de 50 dikorna som finns på gården.

Bli expert inom lant- och skogsbruk!

Studera naturbruk/
bioekonomi i Raseborg

Ansökningstid 11–25.3.2025

- **Agrolog (YH)**
240 sp/4 år
• lantbruksnäringarna
- **Skogsbruksingenjör (YH)**
240 sp/4 år
• skogsbruk

Ansökningstid 8–22.1.2025

- **Bachelor of Natural Resources**
Sustainable Coastal Management*
240 ECTS / 2 years
*Eligibility criteria: 120 ECTS of previous university level studies in a relevant field.
- **Master of Natural Resources**
Natural Resources Management
60 ECTS / Online studies

Rätten till ändringar i utbildningsutbudet 2025 förbehålles.

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

Gemensam ansökan sker via
studieinfo.fi | novia.fi

"Det går inte att börja för tidigt"

Det finns flera unga nya företagare i Österbotten. Matts Juskitt i Forsby, Pedersöre, är en av dem. Beläget i en gårdsgrupp längs med Joskittvägen hittar vi Matts ladugård.

– Vi generationsväxlade år 2021, så jag har nu hunnit vara företagare i några år, berättar **Matts Juskitt**.

Matts har mjölkproduktion med en mjölkkningsrobot. Han föder även upp gårdens egna tjurar och en del kvigor till slakt. Ladugården är byggd år 2005 av Matts pappa **Tomas Juskitt** som installerade en Lely A2 i den då nybyggda ladugården.

– 2019 bytte vi robot och uppgraderade då till modellen A5, säger Matts.

Flera investeringar

Strax efter generationsväxlingen genomfördes en renovering i ladugården där fokuset var på att förbättra komforten. Investeringen genomfördes under 2021 – 2022 med hjälp av investeringsstöd.

– Ett lokalt företag bytte båsmatorna och inredningen. Vi har skrapgångar på mjölksidan och där fräste vi räfflor i golvet för att minska halkrisken för mjölkkorna. För tjurarna byttes spaltgolvet och gummimattor sattes in på den nya spalten. Vi satte också in nya vattenkar och klaborstar åt mjölkkorna.

Matts satsar på djurhälsan. I dagsläget använder man torv som strö, tidigare hade man kutterspån från en trävaruhandel. Matts är dock nöjdare med torven eftersom djurhälsan förbättrats efter att man bytt till torv.

Matts har även gjort investeringar i maskinparken. En fjärlsslätterkross från Elho och en ny Claatraktor bidrar till att minska tidsåtgången vid vallskörning och ger bättre kvalitet på ensilaget.

Energiförsörjning på gården

I samband med renoveringen bytte man också lamporna till energisnåla LED-lampor.

– Ladugården värmer i princip sig själv med djuren i den, berättar Matts.

Kontorsutrymmet som finns i anslutning till ladugården värms upp med spillvärme från mjölktanken. Bostads- huset värms upp med en vedpanna och det har dragits en kulvert till ladugården där en varmvattenberedare värms upp med hjälp av vedpannan.

– I något skede har vi funderat på solpaneler, men det skulle inte ha lönat sig för vår gård. Speciellt inte när vi har ett förmånligt elavtal med Esse Elektro-kraft, konstaterar Matts.

Självklart att bli företagare

Matts har länge vetat att han ska bli företagare. Redan efter högstadiet stod yrkesvalet klart.

– Jag utbildade mig till landsbygdsföretagare vid Länslund. Där fördjupade jag mina kunskaper i växtodling, mjölkproduktion och verkstadsarbete. Efter militären har jag arbetat heltid på familjegården, berättar Matts.

När jag frågar Matts hur det gick att komma överens med sin syster svarar han snabbt: det kunde inte ha gått smidigare!. Dock konstaterar han att de kunde ha reserverat mera tid åt själva generationsväxlingsprocessen.

– Det går inte att börja för tidigt. Mycket tar mera tid än man tänker sig, till exempel innan du har ändrat alla leverantörers fakturor till ditt eget företag har du spenderat många timmar i telefon, konstaterar Matts.

För att koppla bort från arbetet på gården kör Matts bland annat vintertid med snöskoter. Han är också engagerad i den lokala ungdomsföreningen Forsby på toppen r.f. där han är ordförande

KORT OM GÅRDEN

- Företagare: Matts Juskitt
- Produktionsriktning: mjölk- och nötproduktion
- Odlat: 120 hektar åker (inkl. arrenden). 70 hektar vall och 50 hektar spannmål som består av foderkorn och havre.
- Företagsform: Enskild näringsidkare
- Generationsväxling: 2021

och är styrelsemedlem i ÖSP:s lokalavdelning i Pedersöre.

Framtidsplaner

Några direkta investeringsplaner har Matts inte i nuläget, han är nöjd med arbetsmängden som en robot för med sig.

– Skulle jag utvidga produktionen behöver man tänka på helheten. Behöver jag flytta på driftscentrum med en ny investering? Hur påverkar avskogningsförordningen var jag kan bygga? Dessutom skulle jag behöva en heltidsanställd med en eventuell utvidgning, berättar Matts.

I dagsläget klarar sig gården med arbetsinsatsen av Matts och fadern To-

mas. Sommaren 2024 hade Matts för första gången en anställd. Det underlättade arbetet både i ladugården och på åkern.

Ekonomi och nätverk

Matts betonar vikten av att ha bra koll på ekonomin i företaget. Vi gör bland annat upp mellanbokslut och har skilda konton för företaget och privatekonomin. Bokföringen och löneräkningen sköter Bokföringssällskapet åt Matts.

I närregionen finns flera unga mjölkproducenter, vilket gör att Matts har ett nätverk med jämnåriga som också är företagare.

– Vi funderar ofta tillsammans om vi har några bekymmer. Man hjälper också varandra om det behövs, berättar Matts.

Vedmaskiner, kranar och lunningsvinchar flera modeller på lager.

VÅRA MASKIN OCH TRAKTOR

Rejpletvägen 1, Vörå
06 384 4600
0440 366 675
050 5276588
044 5690003
www.voramaskin.fi

FARMA

Farma kranar till specialpriser, de flesta modeller i lager. Brist på byteskranar.

TEXT OCH FOTO
Madelene Häggblom

Passa på att skaffa prima gödsel till nästa säsong redan nu!

Jeppo Biogas Ab

Jepuan Biokaasu Oy

Fråga experten Henri Malmi tel. 044-901 4107
henri.malmi@jeppobiogas.fi

Flistjänster

- Flistillverkning för uppvärmning av hus/hallar m.m.
- Arbetet utförs med lastbil & traktor
- Österbotten

050 413 0257 Patric
045 137 9378 Mathias

pm.hermans

TOOLHOUSE.FI

Det mesta inom verkstadsutrustning

- * Billyftar
- * Däckmaskiner
- * Kompressorer med mera

www.toolhouse.fi info@toolhouse.fi 0401970208

esse elektro-kraft

www.eekab.fi

TA KONTAKT

Harf Handelsträdgård Ab

- ✓ Virkestransporter
- ✓ Köper och säljer energivirke
- ✓ Flisförsäljning och hemtransport
- ✓ Köper ris & stubbar från kalhyggen
- ✓ Borttagning av problemträd
- ✓ Borttagning av gårdsträd

RING OSS IDAG!

Harf Handelsträdgård Ab

Kurt Harf tel. 040 056 2925 Patrik Skrifvars tel. 040 503 8458

BMT ENTREPRENAD

utför sprängning och transport i Österbotten

Tom 0400-345 529, Britta Maria 050-595 0039
Krooksbacksvägen 12, Vörå

**OSTROBOTNIA
ENERGY**

Värna om ditt gröna guld.

Vi utför stubbrytning, risskotning, energivedsgallring och -klippning åt såväl privatpersoner som företag.

Vi köper också energived av både privatpersoner och företag.

Simon 050 377 3469
Sture 040 026 3848

ostrobotniaenergy.fi

KÖPES maskiner !

Traktorer : Alla märken **Skördetröskor:** MF, Sampo, Deutz-Fahr, Claas, John-Deere och Volvo
Rundbalare: Claas, Krone, Welger, även kombibalare
Småbalare: Welger, Rivierre, John-Deere
Lindare: Elho 1010, Kverneland

Vi köper även andra jordbruksmaskiner!

Ta kontakt! Oy KrsTrans Ab, Lappfjärd
tel. 045 886 5152, även WhatsApp
www.maakoneet.com

Köparen är ett finländskt företag från Lappfjärd med AAA kreditvärdering.

Energirådgivaren har ordet

Bergvärme, flis eller solpaneler?

De senaste åren har vi fått uppleva rejäla förändringar i energipriserna, speciellt olje- och elpriset har både gått upp och ned medan priset på skogsflis just nu verkar vara det högsta i mannaminne. Vad betyder det här för gårdarna inom primärproduktionen? Finns det något energislag som är klart konkurrenskraftigare än andra och vad innebär en nyinvestering i kostnadsväg då man byter energiform?

Det är svårt, nästintill omöjligt att göra rättvisa jämförelser på ett allmänt plan då man som rådgivare möter en kund som ställer frågan skall jag välja berg/jordvärme eller en flispanna till min gård, eller frågan som inte ens var tänkbar för några år sedan, löns det att installera en elpanna?

Faktum är att energirådgivningen har blivit allt mera utmanande. När man tidigare gjorde lönsamhetsberäkningar för konvertering från lätt eller tung brännolja till olika typer av träbränslen eller torv ställs man idag inför uppgiften att inkludera olika typer av värmepumpsteknik samt eventuellt beakta möjligheter att kombinera värmeåtervinning. Läger man till så kallade delproduktionskällor som solvärme eller solex eller elpannor så har man kommit långt, men vägen dit är lång och att hitta rådgivare eller experter som erbjuder kompletta utredningar kan vara utmanande.

En osäkerhetsfaktor till är vilka energirådgivare man skall räkna med, kalkylerna görs vanligen för den beräknade tekniska livslängden för investeringen och rör sig i många fall mot 15–20 år. Det är därför bra att komma ihåg att

kalkyler som görs endast skall ses som riktgivande. Som exempel kan nämnas att värmepriset producerat i en värmeanläggning för 20 år sedan mer eller mindre har fördubblats till den nivå vi har idag. Vissa energirådgivare som till exempel oljepriset har tredubblats under samma period.

Vill man lyfta fram företagets miljö- eller klimatvärderingar som grund för en investering är det en sak, att minska energikostnaderna kan vara en annan sak och ibland korrelerar inte dessa. All energiproduktion medför negativa effekter på ett eller annat sätt, diskussioner om utsläpp förekommer kring förbränning av trä, solpanelernas ursprung eller tillverkningsland, värmepumparna som medför ett ökat elbehov och som sätter press på eltillgång och elöverföring, speciellt i de ifall man ersätter olja eller fastbränsle.

Hur som helst är alla företagare tvungna att fundera på de här sakerna i något skede och nu är det ju inte så enkelt att man endast behöver fundera på valet av energiform, det gäller också att se över var och hur man kan minska energianvändningen. Ibland kommer man undan med endast små investeringar eller till och med inga alls

genom att ändra vissa rutiner. I andra fall måste man uppgradera teknik såsom frekvensomvandlare till elmotorer för fläktar, skruvar, transportband eller byta lysrörsarmaturer till ledteknik. Andra åtgärder kan vara värmeåtervinning, tilläggsisolering eller implementera smart styrning av processerna.

Företagaren känner vanligen till redan vilka maskiner som är energikrävande och den egna kunskapen är viktig att lyfta fram då man funderar på åtgärder och i vilken ända man skall börja. En annan sak som inte skall förglömmas är företagarens kontroll över energianvändningen, ju mera man vet om den egna energianvändningen desto lättare är det att utforma skräddarsydda lösningar tillsammans med sakkunniga.

TIPS!

- Se över energikostnaderna på din gård. Fokusera till att börja med på elkonsumtionen, spannmålstorkningen och uppvärmning av byggnaderna eftersom det är de som påverkar kostnaderna mest. Rangordna kostnaderna enligt storlek och gör en långsiktig plan hur du kan minska kostnaderna, med början från den post som utgör högsta kostnaden, om det är möjligt.
- Gör inga förhastade eller påtvingade satsningar utan investera klokt, tag vid behov kontakt med sakkunnig för mera information.

Vi kan ta som exempel ett fall där man funderar på solpaneler, här kan det vara avgörande ur hur förbrukningsprofilen ser ut då man ser på återbetalningstiden. Till exempel är det då en stor fördel om man använder el för ventilation, kylning eller torkning under våren och sommaren så att man i princip kunde vara självförsörjande på el under den tiden. Har man ingen betydande elförbrukning under den perioden kan återbetalningstiden bli onödigt lång och i ett sådant fall kanske det finns andra sätt att investera för att optimera energianvändningen, eller minska energiförbrukningen.

Uppvärmningen av byggnader är ofta en stor utgiftspost och vi ska i följande exempel ta en titt på hur lönsamheten kan se ut med olika uppvärmningsalternativ.

Utgångspunkten för befintlig energiteknik är avgörande hur investeringskostnaderna utfaller för olika uppvärmningsalternativ. Beräkningen utgår från ett fiktivt fall där den nuvarande upp-

” Grundregeln för elpriset kommer att vara följande; då alla behöver el så är den dyr och då alla kan producera själv så är den förmånlig.

BKT
GROWING TOGETHER

BKT R765
70-serien
- 50 km/h
- Bra grepp för åkerbruk, som vintertid
- Passar som universaldäck
- Lågt ytttryck, bred slityta

BKT RT855
85-serien
- 60 km/h
- Passar också till effektiva traktorer
- Lågt ytttryck
- Utmärkt däck för åkerbruk
- Bra vintergrepp
- Mycket bra vägegenskaper

BKT RT657
65-serien
- 60 km/h
- Passar också till effektiva traktorer
- Lågt ytttryck
- Utmärkt däck för åkerbruk
- Bra vintergrepp
- Mycket bra vägegenskaper

BKT FORTIS
- 65 km/h
- Lågt tryck (0,6 bar)
- Stor bärkraft
- Passar traktorer över 200 hk
- Hålls mycket rent
- Utmärkta vägegenskaper
- Mycket lågt rullmotstånd

ÄVEN FÄLGAR FRÅN OSS

BKT-SLÄP-VAGNSDÄCK

Pjelas Ringervice
Kristinestadvägen 935, 64250 PJELAX - Tel: 041 441 6080

Beräkningsexempel

Gårdens energibehov, MWh/år	170			(moms 0%)
Effektbehov för energiteknik, kW	80			
Ränta i kalkylen, %	4			
Avskrivningstid (år):	15			
Energiformer i beräkningen	Lättolja	Träpellets	Träflis	Värmepump
Energiråvarupriser; €/l, €/t, €/m ³ , €/kWh	1,1048	322	28	0,1360
Investeringskostnader, €	12500	30 000	80 000	110 000
Fasta kostnader totalt €/år	1 124	2 698	7 295	9 894
Rörliga kostnader totalt	21 957	14 633	9 188	7 733
Sammanlagt fasta + rörl.kostnader/år	23 081	17 331	16 484	17 627
Medelpriset på producerad energi €/MWh	136	102	97	104
Beaktande av 40% investeringsstöd för förnybar energi				
Sammanlagt fasta + rörl.kostnader/år	23 081	16 252	13 606	13 669
Medelpriset på producerad energi €/MWh	136	96	80	80

värmningen sker med oljepanna. Vanligen sker konvertering i sådant fall till så att för berg-/jordvärmepump eller träpellets kan man i de flesta fall använda befintligt pannrum men utgår man från flis är det vanligen nödvändigt att bygga ett nytt pannrum och flislager, alternativt en värmecontainer. I fallet har jag valt att den årliga förbrukningen av brännolja är 17 000 liter vilket betyder att effektbehovet rör sig kring 70 kW, dimensioneringskostnaden är beräknad på 80 kW teknik.

Kom ihåg att detta bara är ett räkneexempel, det är viktigt att testa kalkylen med mera avvikande energiråvarupriser, mycket kan nämligen hända under 15 år vad beträffar priserna! Här syns tydligt också investeringsstödens inverkan på kalkylen, utan stöd är flisalternativet förmånligast men räknar man med 40% stöd kommer bergvärmealternativet ifatt.

Något förenklat kan man påstå att under de senaste 15 åren har oljans pris trefaldigats, träpellets, skogsflisens och elens pris nästan fördubblats.

Hur ser då framtiden ut? Grundat på tillbakablicken ligger det nära till hands att påstå att inget av alternativen lär

sjunka i pris. Grundregeln för elpriset kommer att vara följande; då alla behöver el så är den dyr och då alla kan producera själv så är den förmånlig, med andra ord vinter lika med dyr el, sommar lika med förmånlig el. Slutligen inverkar också typen av elavtal hur variationerna i elpriset ser ut för var och en.

TEXT
Patrik Majabacka,
energirådgivare,
ProAgria Lantbrukssällskapet

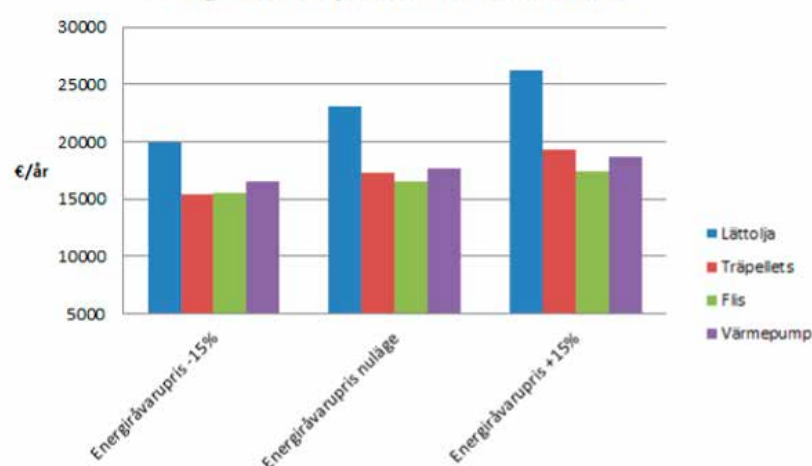

JÄMFÖRELSE AV OLIKA

UPPVÄRMNINGSLTERNATIV VID EN GÅRD

- Beräkningsexemplet visar ett fall där energibehovet är 170 MWh per år (motsv. ca 17m³ brännolja). Dimensioneringseffektbehovet för den förbrukningen ligger kring 70 kW, men beräkningarna utgår ifrån teknik som kan leverera 80 kW.
- Beräkningarna utgår ifrån att det finns ett befintligt pannrum som kan användas i alternativen olja, pellets och bergvärme. För flisalternativet har beaktats kostnaden för en fristående panncontainer inklusive flislager. Kalkylen utgår ifrån att ingen spetslast är beaktad i någondera fallen utan den nämnda energikällan täcker 100% av energiproduktionen.
- Observera att nederst i tabellen framgår investeringsstödens inverkan på beräkningarna.
- Eftersom många kommer att undra vad skogsflispriset baserar sig på så kan det nämnas att det är beräknat utgående från ett vägkantspris på 50€/m³-fast. Sedan tillkommer kostnader för flisning och transport, som även finns beaktade i beräkningen.

Årliga värmeproduktionskostnader

Diagrammet skildrar utgången om energiråvarupriserna höjs respektive sänks med 15%. Skogsflisen är i denna beräkning, där investeringsstöd inte beaktats, minst känslig för höjning av energiråvarans pris, tätt åtföljd av bergvärmepumpen.

FÖRSÄLJNING, SERVICE, RESERVDELAR OCH TILLBEHÖR

Stihl MS 241 cm

- Volym 42,6 cm³
- 2,3 kW/3,0 hk
- 4,5 kg

599€

Magnesiumram, lång serviceintervall, utmärkt vibrationsdämpning och acceleration gör denna till din drömsåg!

Stihl MS 261 cm

- Volym 50 cm³
- 3,0 kW
- 4,9 kg

770€

Stihl MS 201 cm

- Volym 35,2 cm³
- 1,8 kW
- 4,0 kg

699€

Stiga Park 300M FRONTKLIPPARE

Midjestyrd hydrostatisk kraftöverföring

2790€

STIHL- OCH STIGA LÖVBLÅSARE

många modeller

Till exempel

STIHL BR 500 ryggburen lövblåsare

599€

MSA 60 C-B - Batteridrivna såg
Brukstad ca 35 min (AK20)
299€
inkl. batteri och laddare

MSA 70 C-B - Batteridrivna såg
Brukstad ca 45 min (AK30)
359€
inkl. batteri och laddare

STIHL FS240CE Röjsåg
699€

NYA MODELLER!

Arbeta tryggt och bekvämt med STIHL säkerhetsutrustning!
FRÅGA EFTER PAKETERBJUDANDE.

Cirkelv. 15, MASKINSERVICE • KONEHUOLTO tel. 06-3182950
65100 Vasa **MARANDER** 0500-364688
www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

Förmånliga däck till traktorer och jordbruksmaskiner

Däckreparationer, vulkanisering med mera

Lallastäet 21, Solf
www.skurs-dack.fi

ÖRING: Tobias Skur
050 330 97 54

Ung företagsamhet inom 4H:

Mathildas och Julias sommar i 4H-Glasskiosken i Malax

Att kombinera sommarjobb med entreprenörskap är precis vad **Mathilda Österroos**, 17 år, och **Julia Bonn**, 16 år, gjorde när de i våras tog över driften av 4H-föreningens glasskiosk i Malax. Som vänner sedan barnsben såg de detta som en chans att förverkliga en egen företagsidé och samtidigt bygga värdefull erfarenhet som 4H-företagare inför framtiden. Till de unga företagarnas stöd fanns verksamhetsledaren i 4H-föreningen.

Mathilda, som går andra året på gymnasiet i Petalax, blev inspirerad av sitt intresse för kundservice och såg kiosken som en möjlighet att utveckla dessa färdigheter. Julia, som studerar till merkonom på Vamia, såg projektet som en perfekt möjlighet att omsätta sina ekonomikunskaper i praktiken. "Vad passar bättre än att vara egenföretagare och samtidigt få erfarenhet av kundbetjäning och andra arbetslivsfärdigheter?" reflekterar Mathilda.

Deras arbetsuppgifter i företaget fördelade de utifrån sina individuella styrkor. Julia tog ansvar för ekonomin och administration, medan Mathilda skötte marknadsföringen och den kreativa designen. De ansvarade även för varsin glassleverantör och hanterade sina beställningar självständigt. "Vi hade inga fasta roller utöver våra leverantörsansvar, utan hjälptes åt med det som behövdes för dagen," inflikar Julia.

Praktisk problemlösning i verkligheten

Att driva en glasskiosk visade sig vara en praktiskt lärande i företagande, och de fick snabbt lära sig hur man löser problem och hanterar utma-

ningar. En av de största utmaningarna var frysen som inte höll rätt temperatur, vilket ledde till att glassen ibland blev för hård för hantering. På premiärdagen, första maj, var glassen så skarp att de inte kunde servera den i strutar. "Vi kom istället på en kreativ lösning där vi lade strutarna ovanpå glassen i koppen så det började likna en enhörning," berättar Mathilda. "Det blev omtyckt bland barnen åtminstone," tillägger hon med ett skratt.

Inför företagandet erlade de unga även hygienpasset för trygg hantering av livsmedel.

Förutom tekniska utmaningar ställdes de inför ekonomiska prövningar. Under de första veckorna låg kiosken nära noll i resultat, och det skapade viss oro. "Då blev man lite stressad över att man jobbar fullt ut men sedan inte kommer få någon lön för allt jobb," säger Mathilda. Med tid och tålamod lyckades de dock öka försäljningen och gå mot lönsamhet, vilket stärkte deras tillit till företagandets process och vikten av långsiktighet.

Julia konstaterar att deras erfarenhet av 4H-företag kommer till nytta redan på andra stadiet: "Jag har själv en obligatorisk UF kurs i skolan nu så detta har nog hjälpt mig att se grunderna i företagsamhet och hur man driver ett företag".

4H-företagaren är en validerad kurs inom Finlands svenska 4H och den unga har möjlighet till kursintyg med studiepoäng som kan räknas till godo i studierna. Likväl kan den unga synliggöra sitt lärande som 4H-företagare genom digitalt kompetensmärke som läggs till CV:t och ger mervärde vid jobbsökande. 4H-företagaren är del av utbildningsprogrammet vid 4H-Akademien för unga.

Ett starkare team genom gemensamma mål

Mathilda och Julia har inte bara fått affärsmässig erfarenhet utan också fördjupat sin vänskap genom samarbetet: "Att driva kiosken tillsammans har stärkt vår vänskap mycket," berättar Mathilda.

Eftersom de går i olika skolor ser de inte varandra så ofta, men glasskiosken blev en plats där de kunde umgås och samarbeta på ett sätt som stärkte deras relation. "Vi har haft 100% tillit till varandra, vilket krävs om man ska driva ett företag med någon annan," säger hon.

Julia tillägger: "Jag stukade foten och fick hoppa runt på en fot i kiosken, och Mathilda skadade handleden – men inget fick oss att sluta jobba. Tillsammans lyckas vi."

Genom sitt sommarföretag har de båda lärt sig viktiga egenskaper för företagande. Julia poängterar vikten av att vara "extremt social och glad samt företagsam och energisk" när man möter kunder varje dag. Mathilda håller med och tillägger att målmedvetenhet och organisationsförmåga är avgörande för att hålla allt flytande samt utvecklas.

4H som språngbräda till arbetslivet

4H-glasskiosken i Malax har inte bara gett Mathilda och Julia praktiska arbetserfarenheter, utan också inspirerat dem att blicka framåt med nyfunnen respekt för företagare. "Det ligger så mycket arbete och planering bakom allt som många inte ser. Våga prova, det är värt det," säger Mathilda.

De ungas framtidsplaner rymmer nu drömmar om resor och internationella erfarenheter. Julia planerar att ta ett mellanår utomlands efter

Grunda ditt eget 4H-företag

Är du 13-28 år, medlem i 4H och intresserad av att grunda ditt eget 4H-företag?

4H-företag är en trygg modell i att starta, driva och utveckla ett småskaligt företag utifrån dina styrkor och intressen.

Varje 4H-företagare har en egen handledare i 4H-föreningen.

4H-företagaren är en validerad kurs inom ungas utbildningsprogram 4H-Akademien vid Fs4H.

Du synliggör ditt lärande som 4H-företagare med studiepoäng för studier och kompetensmärke på CV för arbetslivet.

4H-företaget är ett första steg in i näringslivet, med insikter i företagande, kundservice och affärsutveckling – flertal av 4H-företagarna verkar inom landsbygds-näringarna.

År 2025 Fs4H:s kompetenssatsning på 4H-företagande för såväl unga som ledare i 4H-föreningarna. För info kontakta **Bettina C.Lindfors**, Fs4H.

www.fs4h.fi/4h-foretag

examen för att arbeta och upptäcka världen innan hon återvänder för att studera vidare. Mathilda siktar också på ett mellanår inom resebranschen för att pröva sina vingar, och därefter hoppas hon utbilda sig till läkare, även om hon är öppen för vad framtiden kan erbjuda. Lärande inom 4H har rustat dem med behövliga färdigheter och erfarenheter.

För 4H är detta ett resultat på hur ungdomsverksamheten med kurser, sysselsättning och företagsamhet bygger både framtidskompetens och självförtroende hos unga. Mathilda och Julia har lärt sig genom att göra allt från affärsplan, ekonomi, marknadsföring till kreativ problemlösning. Deras sommar som 4H-företagare har sysselsatt dem samt rustat dem med grunderna i företagande, kreativitet, uthållighet och entreprenörsanda – ovärderliga verktyg för följande steg i arbetslivet och utbildning.

TEXT: Malin Vesterback
och Bettina C. Lindfors, FS4H
FOTO: FS4H

SLF – Svenska lantbrukssällskapens förbund

www.slf.fi

 www.facebook.com/proagriaslf/

Administration och rådgivning

Sonja Lövdahl
Ekonomiansvarig
043 824 8699
sonja.lovdahl@slf.fi

Nina Sevelius
Utvecklingschef för
trädgårdsproduktion
043 824 8705
nina.sevelius@slf.fi

Eva Björkas
Information, publikationer
043 824 8701
eva.bjorkas@slf.fi

Arto Vuollet
Sakkunnig inom
trädgårdsproduktion
050 476 1180
arto.vuollet@slf.fi

Annika Grannas
Greppa generationsskiftet
VD för BFS (Vasa)
050 479 6182
annika.grannas@slf.fi

Alf-Håkan Romar
VD
044 589 8725
alf-hakan.romar@slf.fi

Lucas Lindelöf
Sakkunnig inom
specialväxtodling
050 401 1534
lucas.lindelof@slf.fi

Landsbygdsutveckling, Hållbarhetsveckan, Klimatsmarta byar i Österbotten samt Svenskfinlands Byar

Svenskfinlands Byar

Nora Backlund
Specialsakkunnig,
landsbygdspolitiska
KERÄ-nätverket
044 079 7079
nora.backlund@slf.fi

Roger Norrgård
Projektledare
Klimatsmarta byar
044 729 3601
roger.norrgard@slf.fi

Kenneth Sundman
Informatör
Svenskfinlands Byar
050 360 4452
kenneth.sundman@slf.fi

Finlands svenska 4H

www.fs4h.fi • www.matskolan.fi

 www.facebook.com/Finlandssvenska4h/ www.instagram.com/finlandssvenska4h/

Jonas 'Josip' Rönnqvist
Verksamhetsledare
050 472 2803
jonas.ronnqvist@fs4h.fi

Bettina C. Lindfors
Utvecklingsansvarig
040 920 9810
bettina.lindfors@fs4h.fi

Malin Vesterback
Organisationskoordinator,
projektledare för Fiskeskolan
050 529 6323
malin.vesterback@fs4h.fi

Bokföringssällskapet i Finland

www.bfs.fi

Annika Grannas
VD
050 479 6182
annika.grannas@slf.fi

Mats Norrholm
Ekonomirådgivare (FHS)
0400 820 941
mats.norrholm@fhs.fi

Per-Erik Järn
Ekonomirådgivare (ÖSL)
050 592 0985
per-erik.jar@proagria.fi

Anna Högback
Bokföring
050 408 7012
anna.hogback@proagria.fi

Lilian Kanckos
Bokförare
044 989 8041
lilian.kanckos@bfs.fi

Johan Kortell
Bokförare
044 989 8042
johan.kortell@bfs.fi

Karina Hagman
Bokförare
044 729 3600
karina.hagman@bfs.fi

Christine Holmbäck
Bokförare
050 341 3790
christine.holmback@bfs.fi

Finska Hushållningssällskapet

www.fhs.fi

 www.facebook.com/proagria.fhs/

Mats Norrholm
Ekonomirådgivare
0400 820 941
mats.norrholm@fhs.fi

Peter Fritzen
Växtodlingsrådgivare
0400 688 507
peter.fritzen@fhs.fi

Nora Lindroos
Växtodlingsrådgivare
040 565 7244
nora.lindroos@fhs.fi

Bjarne Westerlund
Direktör
050 378 9990
bjarne.westerlund@fhs.fi

Sara Niskanen
Växtodlings- och
ekonomirådgivare
040 549 7473
sara.niskanen@fhs.fi

Denise Ramstedt
Miljö- och
landskapsvårdsrådgivare
050 549 0030
denise.ramstedt@fhs.fi

Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

www.lantbrukssallskapet.fi

Meira-Pia Lohiluoma
Direktör
050 568 5515
meira-pia.lohiluoma@proagria.fi

Ann-Louise Söderlund
Ekonom
050 330 2419
ann-louise.soderlund@proagria.fi

Carina Ahlnäs
Kanslist
010 839 2200
carina.ahlnas@proagria.fi

Madelene Häggblom
Utvecklings- och
kommunikationsansvarig
050 301 6980
madelene.haggblom@proagria.fi

Victoria Vikstrand
Projektarbetare
050 418 9210
victoria.vikstrand@
lantbrukssallskapet.fi

Harriet Sundholm
Projektledare
050 476 7121
harriet.sundholm@proagria.fi

Mats Sabel
Sakkunnig
046 922 9059
mats.sabel@proagria.fi

Jan-Erik Back
Sektoransvarig växtodling
050 441 7511
jan-erik.back@proagria.fi

Rickard Rex
Växtodlingsrådgivare
040 515 0285
rickard.rex@proagria.fi

Anders Salo
Växtodlingsrådgivare
050 436 5847
anders.salo@proagria.fi

Ulrika Wikman
Ekoväxtodlingsrådgivare
050 585 2305
ulrika.wikman@proagria.fi

Kaisa Haga
Trädgårdsrådgivare
050 911 5920
kaisa.haga@proagria.fi

Margareta Slotte
Växtodlingsrådgivare
050 412 7627
margareta.slotte@proagria.fi

Mattis Nysand
Växtodlingsrådgivare
050 342 2797
mattis.nysand@proagria.fi

Jenny Sundkvist
Växtodlingsrådgivare
050 567 0228
jenny.sundkvist@proagria.fi

Dan Kjällberg
Växtodlingsrådgivare
050 306 4836
dan.kjallberg@proagria.fi

Nicklas Lawast
Växtodlingsrådgivare
050 318 0820
nicklas.lawast@proagria.fi

Magnus Blässar
Mjölkgårdsrådgivare
050 432 3970
magnus.blassar@proagria.fi

Ålands Hushållningssällskap

www.landsbygd.ax/aland-hushallningssallskap/

www.facebook.com/ProAgriaAland/

Jenny Enbär
Verkställande direktör
040 775 6921
jenny.enbar@landsbygd.ax

Doris Tanner
Administratör
0457 346 0365
doris.tanner@landsbygd.ax

Pernilla Gabrielsson
Trädgårdsrådgivare
0457 382 3070
pernilla.gabrielsson@landsbygd.ax

Joachim Regårdh
Växtodlingsrådgivare
0457 526 7303
joachim.regardh@landsbygd.ax

Jenny Sundqvist
Husdjursrådgivare
0457 345 1751
jenny.sundqvist@landsbygd.ax

Sara Johans
Försöksassistent - frukt och bär
0457 346 0363
sara.johans@landsbygd.ax

Åsa Cronholm
Seminolog
0457 548 3456
asa.cronholm@landsbygd.ax

Ålands
Hushållnings
sällskap

Jessika Eklund
Husdjursrådgivare (tjänstledig)
jessika eklund@proagria.fi

Jenny Treier
Husdjursrådgivare (arbetsledig)
jenny.treier@proagria.fi

Sara Holms
Husdjursrådgivare
050 5954 906
sara.holms@proagria.fi

Milla Alanco-Ollqvist
Får- och getrådgivare
040 706 0558
milla.alanco@proagria.fi

Anna-Greta Hjerpe
Husdjursrådgivare
050 412 2168
anna-greta.hjerpe@proagria.fi

Anne Sigg
Sektoransvarig företagsledning
050 447 2654
anne.sigg@proagria.fi

Per-Erik Järn
Ekonomirådgivare
050 592 0985
per-erik.jarne@proagria.fi

Anna Högbäck
Bokföring
050 408 7012
anna.hogback@proagria.fi

Maria Mannström-Ahlskog
Ekonomirådgivare
050 330 7508
maria.mannstrom-ahlskog@proagria.fi

William Berts
Ekonomirådgivare
050 576 5517
william.berts@proagria.fi

Isabella Krooks
Ekonomirådgivare
050 340 5455
isabella.krooks@proagria.fi

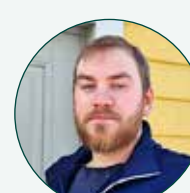
Tomas Mattus
Ekonomirådgivare
050 400 2562
tomas.mattus@proagria.fi

Daniel Salonen
Ekonomirådgivare
050 436 5929
daniel.salonen@proagria.fi

Mikael Blomqvist
Dräneringsplanerare
050 379 5905
mikael.blomqvist@proagria.fi

Marcus Gjals
Dräneringsplanerare
050 344 6522
marcus.gjals@proagria.fi

Simon Nässlin
Dräneringsplanerare
050 431 0734
simon.nasslin@proagria.fi

Patrik Majabacka
Energirådgivare
050 599 0463
patrik.majabacka@proagria.fi

ProAgria
Österbottens Svenska
Lantbrukssällskap

Nylands Svenska Lantbrukssällskap

www.nsl.fi

www.facebook.com/nylandssvenska

Jörgen Bergman
Växtodlingsrådgivare
0400 860 636
jorgen.bergman@nsl.fi

Patrik Erlund
Försöksledare,
växtodlingsrådgivare
0400 860 630
patrik.erlund@nsl.fi

Axel Falck
Direktör fr.o.m 1.12.2024.
Ekonomirådgivare
050 304 9144
axel.falck@nsl.fi

Patric Forsblom
Bokförelse
050 473 0690
patric.forsblom@nsl.fi

Mikael Fröberg
Fältnästare
050 300 8740
mikael.froberg@nsl.fi

Jan Grönholm
Växtodlingsrådgivare
0400 860 639
jan.gronholm@nsl.fi

Ida-Maria Grunn
Växtskyddsforskare
050 465 1685
ida-maria.grunn@nsl.fi

Emil Hästbacka
Växtodlingsrådgivare
044 431 4212
emil.hastbacka@nsl.fi

Carina Helkamo
Ekonomiansvarig
043 824 8700
carina.helkamo@nsl.fi

Krister Hildén
Ekonomirådgivare
040 554 3094
krister.hilden@nsl.fi

Estelle Hildén-Lindberg
Bokförelse
044 989 8040
estelle.hilden-lindberg@nsl.fi

Jasmin Isotupa
Växtskyddsforskare
050 578 5685
jasmin.isotupa@nsl.fi

Maria Kalenius
Växtodlingsrådgivare
041 731 0425
maria.kalenius@nsl.fi

Henrik Lassas
Direktör
0400 860 633
henrik.lassas@nsl.fi

Ann-Sofie Lindholm
Laboratorieansvarig
044 782 7228
ann-sofie.lindholm@nsl.fi

Bodil Lindqvist
Husdjursrådgivare,
försökstekniker
0400 550 553
bodil.lindqvist@nsl.fi

Carina Lindström
Skatterådgivare, bokförelse
050 5636 670
carina.lindstrom@nsl.fi

Ramona Nyman
Försökstekniker, bokförelse
040 146 4004
ramona.nyman@nsl.fi

Annika Nystén
Skatterådgivare, bokförelse
044 0898 044
annika.nysten@nsl.fi

Britt-Marie Olin
Växtodlingsrådgivare
040 848 7301
britt-marie.olin@nsl.fi

Micaela Qvarnström
Laboratorieansvarig i hamnen,
försökstekniker (föreläsnings)
040 573 7966
micaela.qvarnstrom@nsl.fi

Saara Silén
Laboratorieansvarig i hamnen,
försökstekniker, bokförelse
040 966 1021
saara.silen@nsl.fi

Micaela Ström
Eko-rådgivare, försökstekniker
044 380 7771
micaela.strom@nsl.fi

Mikaela Strömberg-Schalin
Jurist
041 731 4302
mikaela.stromberg@nsl.fi

Johan Träskman
Fältnästare
0400 601 671
johan.traskman@nsl.fi

Martin Träskman
Dräneringsplanerare
040 707 3197
martin.traskman@nsl.fi

Sonja Träskman
Växtskyddsforskare
040 7406 417
sonja.traskman@nsl.fi

Emilia Westerholm
Växtskyddsforskare
040 4173 939
emilia.westerholm@nsl.fi

Anders Wiksten
Växtodlingsrådgivare
050 411 6700
anders.wiksten@nsl.fi

Nya grödor

UNDER SOMMAREN 2024 prövade ett flertal odlare på att odla fodermais i Österbotten. På bilden syns Magnus Blässar i Fredrik och Daniel Forsells majsbestånd i mitten av augusti, då en fältdag ordnades via projektet Greppa marknaden. Sommarens värme och tillräckliga regn gynnade majsodlingen. Den 19 och 20.9 skördades majs i Pedersöre och odlarna var nöjda med resultatet.

TEXT: Margareta Slotte
FOTO: Jenny Sundkvist

VARJE ÅR görs potatissortförsök i Österbotten i Jeppo och Lappfjärd. På bilden syns upptagning av sortförsöken i Jeppo 1.10.2024. Över 50 sorter testades 2024, både bekanta och helt nya sorter som inte har namngetts ännu.

FOTO: Jan-Erik Back

Äkta alrökt artesan mat från Österbotten

I över 23 år har Oravais Rökeri föredlat inhemskt kött enligt traditionella metoder och recept. Äkta alrökt med alspån från lokala leverantörer. Samtidigt har vi minimerat vår klimatpåverkan genom att använda vattenenergi.

Tipsa din lokala matbutik och få produktpaket som tack.

Vi stöder er som lantbrukare, stöd ni också oss genom att få din lokala matbutik att ta in våra produkter. Lyckas du, får du som tack ett mäktigt produktpaket. Sänd en kort redogörelse till info@oravaisrokeri.fi

www.oravaisrokeri.fi

Social villkorlighet – gäller det ditt företag?

Har du koll på kraven för social villkorlighet? Från 1.1.2025 ska kraven på social villkorlighet iakttas på gårdar som har arbetskraft. Kraven omfattar frågor som gäller arbetstagarnas arbetsvillkor och arbetssäkerhet. Villkorligheten är ett villkor för att kunna få areal- och djurstöd som helt eller delvis är finansierade av EU.

Social villkorlighet gäller dig som:

- Söker om areal- och/eller djurstöd som EU helt eller delvis finansierar.
- Har arbetskraft på gården, som arbetskraft räknas:
 - Anställd personal
 - Säsongsarbetskraft
 - Praktikanter och läroavtals-studerande
 - Alla som lyfter lön från jordbruket, t.ex. familje-medlemmar eller släktingar räknas också!
 - Gårdar som har inhyrd arbetskraft eller anlitar kommunal avbytare ska se till att

arbetarskyddet på arbets-platsen är i skick. Gällande avtalsvillkor är det arbetsgi-varen, dvs. bemanningsföretaget eller kommunen som ansvarar.

Är du jordbrukare med arbetskraft kan du förbereda dig på det kraven för villkorlighet genom att beställa ett rådgivningsbesök om social villkorlighet.

Övriga instanser och hur de kan hjälpa:

- Frågor gällande kollektivavtal, Landsbygdens Arbetsgivareförbund
- Frågor gällande arbetssäkerhet, Arbetsarkyddscentralen

TEXT:

Madelene Häggblom

KÄLLA

Livsmedelsverkets hemsida, ruokavirasto.fi

IHME - FRAMME

IMMIELLÄ MENESTYKSEEN
FRAMGÅNG MED MÄNNISKÖR

EJFLU

Trädgårds nu även DIGITALT!

JULKLAPPEN
som räcker
hela året

Beställningar:
tel. 0400 215 131 /
kontoret@tradgard.fi

JULERBJUDANDE
1 år
endast

59 €
norm. 74,-

SVENSKFINLANDS TRÄDGÅRDSTIDNING

tradgardsnytt f tradgardsnytt www.tradgard.fi

En karriär i lant – Henrik Lassas överlämn

För Henrik Lassas var studietidens övningsarbete inträdet i Nylands Svenska Lantbrukssällskap. Snart går han i pension från posten som direktör efter en fyrtio år lång karriär inom sällskapet.

Inom några veckor överlämnar Henrik Lassas ansvaret till sin efterträdare, Axel Falck, för att jobba parallellt med honom till sin pensionering 1.4.2025. Axel tar över rodret för en dynamisk rådgivningsorganisation med 28 anställda. NSL:s kärna är den samma som alltid – tjänster som gynnar de nyländska lantbrukarna.

– När rådgivningen är som bäst är rådgivaren en sakkunnig sparringpartner, som jordbrukaren kan testa sina tankar med, säger Henrik.

Under hans arbetskarriär har NSL utvecklats och anpassats till lantbrukets strukturförändring.

Henrik tar emot på sitt kontor på Elisabetsgatan i Helsingfors, och diskussionen går till hans första år vid NSL. Vi talar om tidigt 1980-tal, när han som agroforststudierande gjorde ett övningsarbete med lönsamhetsbokföringens kalkyler. Det ledde till en förfrågan av NSL:s dåvarande direktör **Leif Karlsson** om Henrik kunde översätta en kommunundersökning. Därefter skrev han en annan kommunundersökning om lantbruket i Karis stad som sedan blev bakgrund för pro gradun. Sin första fasta tjänst fick Henrik som husdjursagronom 1985.

– Då fanns det över 250 kokontrollgårdar i svenska Nyland, och 4500 kor, alltså i medeltal 18 kor per gård. I fjol fanns det 24 gårdar kvar, antalet kor var 1540, i snitt 64 kor per gård.

Den unge mannen blev till en början chef för sex erfarna husdjursrådgivare.

Direktör Henrik Lassas lämnar vid sin pensionering över ett livskraftigt NSL som står på tre ben: lantbruksrådgivning, försöksverksamhet och laboratorietjänster. De varmaste minnena väcker alla de människor han mött under sina 40 år inom sällskapet, inte minst i samband med de närmare 500 generationsväxlingar han deltagit i.

Intresset för husdjur hade han hemifrån – en gård i norra Strömfors, som numera hör till Lovisa.

– En rätt klassisk gård för orten på den tiden med några får, grisar, hönor, 15 kor och 3 hästar. I huvudsak producerade man foder.

Han tog tillsammans med sin bror över gården 1990 som blivit en ren växtodlingsgård.

– Det var den tiden när man ville bli av med kor i södra Finland för att minska på mjölköverskottet och antalet mjölkgårdar minskade minsann.

Vid 1992 hade också antalet husdjursrådgivare sjunkit till fyra vid NSL. Längre hade man ännu två husdjursråd-

Den här tidiga bärbara datorn gav möjlighet att på plats och ställe sända in uppgifter till centraldatorn, och den är även utrustad med en printer, demonstrerar Henrik Lassas.

Lantbrukets tjänst öppnar till nästa generation

givar, men sedan mitten av 2000-talet endast en.

I takt med att antalet gårdar har sjunkit, har även rådgivningens statsunderstöd minskat.

– 1985 var vårt allmänna statsbidrag cirka 66 procent av ordinarie inkomster, i fjol 5 procent. Och vi får vara beredda på att det minskar ytterligare, befarar Henrik.

Ett särdrag för Nyland är att marken är mera värd än på många andra områden då det kan finnas efterfrågan på tomtmark. Samtidigt kämpar lantbruket med lönsamheten och den ökade byråkratin.

– Jag skulle gärna se mindre byråkrati både för rådgivningen och jordbrukarna. Reglerna ökar varje år, och det blir allt svårare att ha koll på allt.

Utmaningarna och att antalet gårdar sjunker minskar inte på den enskilda gårdars behov av rådgivning. Behoven blir bara allt mera varierande.

– Det finns jordbrukare som jobbar med annat ytterom gården och kanske inte riktigt har tid att sätta sig in i alla regler. Då behövs det mera grundläggande rådgivning. Men det finns också jordbrukare, som har behov av direkt specialistservice som till exempel om precisionsodling, växtskydd, skattefrågor, juridik etcetera. säger Henrik.

Datorer, EU och euro. Vi minns hur den senaste pandemin tvingade många, även rådgivarna, att ta i bruk Teams och liknande verktyg för att sköta arbetet på distans. I slutet av 1980-talet var det datorerna som var den tekniska nyheten. Henrik öppnar ett skåp och lyfter

fram en tidig bärbar dator, som rådgivarna gjorde till exempel ekonomiplaner med.

– Vi kallade den ”släpbar”, på finska ”raahattava”, så tung var den, minns han.

Trots husdjursintresset var Henriks huvudämne vid agroförst ekonomi så när det yppade sig en chans föll det sig naturligt att Henrik 1994 övertog tjänsten som planeringsagronom vid NSL.

– Sedan var det ekonomiska kalkyler, investeringar och generationsväxlingar som gällde i arton år, säger Henrik, och uppskattar att han hjälpt till vid närmare 500 generationsväxlingar.

EU-intåget 1995 förändrade mycket, och stöden blev viktiga för lantbrukens ekonomi. När euron togs i bruk blev det för rådgivarna att tala i både mark och euro.

– Jag minns ännu växelkursen från euro till mark – 5,94573 mk var lika med 1 euro. Detta räknades vid kalkylering i brytningsskedet och ännu länge efteråt.

År 2011 blev direktörstjänsten vid NSL ledig, och Henrik valdes till jobbet. Samma år skedde också en annan stor förändring, då NSL tog över försöksverksamheten vid Västankvarn gård av Naturbruksinstitutet, dagens YH Novia.

– Sedan dess har försöksverksamheten vuxit kraftigt. När NSL tog över arbetsledningsansvaret för försöksverksamheten, omfattade det två anställda. I dag har vi 11 fast anställda och bortåt 15 visstidsanställda inom försöksverksamheten och spannmålslaboratoriet.

Henrik pekar ut **Patrik Erlund** som den stora ”spindeln i nätet” som möjliggjort att NSL Försök blivit en stor aktör inom försöksverksamheten och att spannmålslaboratoriet NSL Lab etablerats. Detta har krävt stora investeringar som kommer lantbruket till nytta. Till all tur finns det goda samarbetspartners som underlättat satsningarna.

– Det var ett bra beslut att ta över försöksverksamheten i NSL:s regi. Sedan 2022 hyr vi också utrymmen för bokföringsverksamhet så att vi kan ta emot kunder i Borgå och Västankvarn. Vi har fyra personer som jobbar med bokföring, och över 300 gårdar som kunder.

Andra nyare aktiviteter som Henrik lyfter fram är juridiska tjänster, dräneringsplanering och precisionsodlingsrådgivning.

Av äldre verksamhetsformer nämner han särskilt LIR-verksamheten som är en slags kontraktsrådgivning.

– Samma rådgivare besöker gården cirka 4–5 gånger per år. På detta sätt blir såväl åkrarna som kunderna väl bekanta med åren. Vi har hållit på med LIR-verksamheten sedan 1980-talet och den fungerar fortfarande bra tack vare våra duktiga och kunniga rådgivare.

– Numera är det också möjligt för gårdarna att använda RÅD 2030-pengar för att till exempel finansiera en del av LIR-verksamheten, men förstås också annan rådgivning, påminner Henrik.

Henrik lyfter fram många positiva saker inom NSL och dess organisation, men det är främst människorna han uppskattar då han ser tillbaka på de gångna åren.

– Möten med olika slags människor har varit oerhört intressanta. Detta gäller samarbetspartners, kolleger och anställda.

Men kanske det ändå är generationsväxlingarna som lämnat största upplevelserna.

– Då händer det något på riktigt: en generation ger över stafettpippen till följande och det finns ofta en glädje och en lättnad hos överlåtarna att verksamheten fortsätter. Samtidigt upplever fortsättaren i bästa fall iver och glädje över att äntligen få fortsätta ett intressant och viktigt yrke!

TEXT OCH FOTO
Anna Kujala

Lantbrukares vardag är vår vardag.

En kontinuitet för jord- och skogsbruksgårdarna i Österbotten är en av de viktigaste sakerna att trygga. Hör av dig, så hjälper vi dig!

LÄHITAPIOLA **LOKALTAPIOLA**
Pohjanmaa Österbotten

Kenneth Pähls
Lantbruksexpert
Vasa-Nykarleby
Tel. 0504361130

Tobias Andersson
Lantbruksexpert
Pedersöre-Karleby
Tel. 0417320493

Magnus Långskog
Lantbruksexpert
Malax-Kristinestad
Tel. 0417320265

NSL Försök tog upp kampen mot HÖNSHIRS

I NSL Försöks regi utförs olika typer av växtodlingsförsök på cirka 11.000 försöksrutor årligen. En försöksinriktning är bekämpningen av invasiva arter, till exempel värstingen hönshirs.

Hönshirs (*Echinochloa crus-galli*), det ettåriga ogräset som spridit sig till stora delar av landet, anses minst lika skadligt som flyghavre. Men vad är det som gör hönshirs till ett så besvärligt ogräs?

– Hönshirs drar nytta av värme, och trivs i både våta och torra förhållanden och på de flesta jordarter. Den utnyttjar jordkväve väldigt effektivt, och tävlar om näringsämnena med odlingsväxterna, säger **Jasmin Isotupa**, som ansvarar för herbicidforskningen vid NSL Försök.

Dessutom utsöndrar växtens rötter kemiska föreningar som hämmar andra växters tillväxt.

NSL Försök har somrarna 2022 och 2024 testat kemisk bekämpning av hönshirs i vårvete i Västankvarn, Ingå.

I försöken testades olika preparat, enskilt och som blandningar. Båda åren gjordes behandlingarna vid början av vårvetets stråskjutning och vid flaggbladsstadiet. Alla behandlingar hade effekt mot hönshirs, men i årets försök var utmaningen att nya hönshirs grodde efter behandlingarna.

– Det här visar hur svår hönshirs är att bekämpa. Många andra odlingsväxter har inte en lika bred groningstid, säger Isotupa.

Särskilt i vårsäd är hönshirs utmanande, eftersom den inte har samma växttrytm som spannmålen. Jasmin Isotupa berättar att utbudet av kemiska preparat mot hönshirs i vårvete är störst, medan det för korn bara finns några alternativ, och för havre inga alternativ alls.

– Det är viktigt att variera vilka effek-

Hönshirs är en C4-växt, som majs, och kan bli 1–2 meter hög. Den påminner om vass men är betydligt mindre.

tiva ämnen som används vid bekämpningen. På andra håll i världen har hönshirs redan utvecklat resistens, säger hon.

Sommarens försöksresultat är inte ännu publicerade, men resultaten från 2022 redogörs i Försöksrapport 2022, som hittas på <https://www.nsl.fi/forsok/forsoksresultat/>.

Handplocka genast

Hittar man enstaka hönshirs, är det klokt att genast plocka bort plantorna på samma sätt som flyghavre.

– Det är viktigt att plocka bort hela växten, inte bara kapa den, eftersom den utvecklar en ny stjälk, tipsar Isotupa.

Lite hönshirs på skiftet leder lätt till att ogräset helt tar över följande år.

– Hönshirs kan växa lite i smyg under högre plantor, så man måste verkligen gå in i bestånden och kolla noggrant, det räcker inte att stå i körspåret och titta.

Förhindra fröspridningen

Hönshirs sprids med frön, inte rötter. Fröna är större än till exempel timotejfrön, men mindre än spannmålskorn. De faller nära plantan, och sprids inte särskilt lätt med vinden.

– Fröna sprids till exempel med maskinerna, utsädet, vilda djur eller husdjur, räknar Isotupa upp.

Satsa därför på rent utsäde och en genomtänkt arbetsordning, så att du inte sprider frön från ett skifte till följande.

En hönshirsplanta kan i optimala förhållanden producera upp till 40.000 frön och de kan förbli gröningsdugliga i upp till tio år. De grov vid en jordtemperatur på cirka 15 grader. Enligt allmän information är växten mogen 90 dagar efter uppkomsten vid en medeltemperatur på 15 grader och 65 dagar vid en medeltemperatur på 18 grader.

Kan gro hela växtsäsongen

Isotupa berättar att man tidigare hade uppfattningen att hönshirsens frön blir grov på sensommaren, men nu vet man att hönshirs kan gro och utvecklas i flera vågor.

Tidiga plantor kan börja sprida frön i juli. Är det en planta som grott sent, kan möjligheten att bekämpa den kemiskt redan vara förbi.

Hönshirsens groning påverkas av hur åkern bearbetas. Lättbearbetning gynnar hönshirs allra mest.

– Om åkern inte bearbetas alls, kommer vintern att förstöra en del av fröna som blivit på markytan. Och om åkern plöjs, begravs fröna så djupt att de inte har tillräckligt med näring för att orka

Den platta stammens bas är purpurfärgad.

En planta kan i optimala förhållanden producera upp till 40.000 frön, i medeltal dock 1000–2000 frön, och de kan vara grobara i 5–10 år.

Hönshirs har platta och breda blad och den centrala bladnerven kan vara ljus.

STOPPA HÖNSHIRSEN

- Håll växtbestånden under noggrann uppsikt hela växtsäsongen.
- Använd rent, sorterat utsäde.
- Plocka genast bort enstaka hönshirsplanter.
- Undvik fröspridning. Håll maskinerna rena. Bearbeta problemskiften sist.
- Direktså eller plöj åkrarna, undvik lättbearbetning.
- Bekämpa med herbicider i olika resistensgrupper för att undvika resistens.
- Bekämpa möjligast sent med herbicider, så att mycket av hönshirsen grott.
- Glyfosat på hösten kan minska frönas grobarhet.
- Tåta växtbestånd konkurrerar bäst med hönshirs, satsa på höstgrödor eller vall.
- Undvik havre på skiften med hönshirs.
- Råg har en bromsande effekt på hönshirs.

Följ NSL Försök på Facebook,
www.facebook.com/nylandssvenska,
 och Instagram, @nslforsok

växa upp till markytan men kan bevaras livsdugliga i marken i många år.

NSL Försök planerar att fortsätta hönshirsförsöken sommaren 2025.

TEXT
 Anna Kujala
 FOTO
 Jasmin Isotupa, Anna Kujala

NSL FÖRSÖK: Banbrytande forskning för lönsam och hållbar växtodling

Försöksledare Patrik Erlund och Jasmin Isotupa, som ansvarar för herbicidforskningen, i den nya delen av försöksstationen. Utökade utrymmen och försöksverksamhet i egen regi har fått NSL att växa till en mångsidig aktör inom växtodlingsforskningen.

Med över 200 försök årligen och cirka 11.000 försöksrutor är NSL Försök en betydande aktör inom växtodlingsforskningen. Största delen av försöksrutorna finns i samband med försöksstationen vid Västankvarn Gård i Ingå, men man har även provrutor i Stor-Sarvlaks gård i Lovisa och i Itis nära Kouvola. Dessutom samarbetar man med ett tjugotal gårdar i Nyland. På gårdarna placerar man ofta ut försök där man söker efter svar på särskilda problem eller om en viss gröda.

När försöksledare Patrik Erlund räknar upp de aktuella försökens inriktning förstår man mångfalden:

– Höstoljeväxter, sortfrågor, växtskydd, gödsling, odlingens ekonomi, sortförsök i ekologisk odling samt hantering av invasiva arter.

Försöket kan utföras i egen regi, som samarbete med till exempel med organisationer som Naturresursinstitutet Luke eller på uppdrag av kommersiella aktörer såsom växtförädlare. NSL Försök är också med i flera projekt, bland annat IPM-projektet ”Itua ja Vastetta” samt ”Höjning av skördenivåer i Nyland”.

GEP-certifikat

GEP-försöken, alltså registreringsförsök för nya växtskyddsmedel som garanterar att nya preparat kan användas

tryggt, är viktiga vid NSL Försök.

– Vårt GEP-certifikat utfördes av Tukes efter en två år lång process. Certifikatet påvisar kvaliteten också för vår övriga verksamhet utöver GEP-försöken, säger Erlund.

En stor del av försöken är hemliga – av de cirka 200 nämnda försöken per år är drygt 60 offentliga. Till exempel när det gäller växtsorter görs många av försöken åt förädlarna i ett tidigt skede av förädlingsprocessen där man från ett stort linjematerial väljer ut potentiella sortkandidater.

Offentliga försök är bland annat de officiella sortförsöken och odlingstekniska försök.

– När det gäller rådgivningens egna försök är den röda tråden ekonomiska kalkyler med fokus på odlingens lönsamhet, berättar Erlund.

Men all forskning gynnar odlarna på ett eller annat sätt. Ett konkret exempel är Wisu-programmets tillägsmodul WisuPrognos (WisuEnnuste), som är utvecklad av NSL Försök, Naturresursinstitutet och Mtech.

– Varningssystem WisuPrognos bygger på en modell som kalkylerar risken för förekomst av växtsjukdomar genom baserat på skiftes- och väderdata.

NSL Försök har 11 fastanställda, och ungefär 10 deltidsanställda. Nylands Svenska Lantbrukssällskap tog över försöksverksamheten 2010 från yrkeshögskolan Novia, men samarbetet har fortsatt och man tar gärna emot studerande på praktik.

– NSL har alltid hållit på med försök i någon form. Att ta över försöksverksamheten från Novia var en chans att utveckla försöksstationen mot en mera mångsidig försöksverksamhet, säger Erlund.

Samlingspunkt med laboratorium och bokföring

Vid Västankvarnvägen 444 ligger också NSL Lab, som betjänar odlare med mångsidiga spannmålsanalyser. NSL Labs kunder är odlare från hela södra Finland, och man har även ett spannmålslaboratorium i samband med Berners exportlager i Ingå hamn. NSL har dessutom en bokföringsbyrå i Västankvarn och under stödinlämningsperioderna har NSL:s rådgivare mottagning på kontoret intill.

– Det här har blivit en samlingspunkt för jordbrukarna. Det är inte ovanligt att vi får grupper på besök, och våra odlarträffar är också populära, säger Erlund.

TEXT OCH FOTO
 Anna Kujala

HÅLL OCKSÅ KOLL PÅ DESSA OGRÄS

Det varmare klimatet ökar risken för att också dessa besvärliga ogräs sprider sig i Finland:

- Amerikansk hönshirs (*Echinochloa muricata*)
- Svinamarant (*Amaranthus retroflexus*)
- Renkavle (*Alopecurus myosuroides*)

Hönshirsen har spridit sig till stora delar av landet. Här växer den på en åker i Österbotten. FOTO: Margareta Slotte

Nyttiga erfarenheter av de

För att utveckla jordbruket och bland annat komma med förslag på lösningar till de utmaningar som klimatförändringen innebär, har Finska Hushållningssällskapet (FHS) under odlingssäsongen 2024 testat på olika nya eller ännu inte allmänt etablerade odlingsmetoder och -grödor. Jordbrukare samt studerande och personal vid Axxell Brusaby har haft möjlighet att bekanta sig med FHS:s demo-odlingar på Brusabys åkrar på Kimitoön. Även övriga intresserade har varit välkomna att ta del i de fältträffar som ordnats. Demo-odlingarna, som ger nyttiga erfarenheter även för rådgivningen, har i år bestått av tre olika skiften, med höstvet, sockerbetor samt fånggrödor under vårvete.

Höstvete efter sockerbetor

Höstvete såddes hösten 2023 på två olika sätt vid olika tidpunkter på ett skifte som odlats med sockerbetor sommaren 2023. En del av höstvetet spreds på markytan ett par dagar före sockerbetsupptagningen, medan en del såddes med vanlig såmaskin några dagar efter sockerbetsupptagningen.

Syftet med odlingen var dels att effektivt utnyttja skiftet och förfruktsvärdet

Fältträffarna vid demo-odlingarna var välbesökta och gav upphov till många intressanta diskussioner.

FOTO: Sara Niskanen

efter betodlingen och få växttäckning till vintern, dels att testa en ny etableringsmetod av höstvete. Odling av höstgrödor kan, om övervintringen lyckas, klara sig bättre än vårsådda grödor särskilt

eftersom de kommer i gång tidigare under våren och effektivt kan utnyttja vinterns fukt för att klara av försommarens ofta förekommande torka.

För sockerbetsodlare kan det vara en intressant metod att etablera höstvetet före sockerbetsupptagningen med ytspridning. I och med sockerbetsupptagningen myllas höstvetet in i marken, utan att nödvändigtvis kräva någon bearbetning efteråt. Det skulle dock kunna vara skäl att utföra en lätt harvning snett emot upptagningsriktningen efter sockerbetsupptagningen för att jämna ut marken, sprida ut fröna och förbättra groningen.

Årets skörd var ingen toppskörd, men den var klart bättre där det var sått genom ytspridning före betupptagningen (25.9.2023), jämfört med det som såddes med vanlig såmaskin efter betupptagningen (2.10.2023).

Oljerättika som lockgröda

Sockerbetsskiftet odlades dels med konventionella sockerbetor, dels med CONVISOR® SMART-sockerbetor som tål det effektiva ogräsbekämpningsmedlet CONVISOR® ONE. I skrivande stund har betorna inte ännu skördats, men tanken är att räkna ut det ekonomiska resultatet för de olika sorterna, för

Höstvete några veckor efter att det spridits på ytan just före sockerbetsupptagningen. FOTO: Leila Warén-Backström

Nollrutan, där ingen bekämpning gjorts, syntes tydligt i sockerbetsfältet augusti. FOTO: Sara Niskanen

Demo-odlingar på Kimitoön

En blandning av blålusern, vitklöver och alsikeklöver gav en frodig fånggröda. FOTO: Sara Niskanen

att kunna se om det lönar sig att satsa på CONVISIO® SMART-sockerbetorna som klarar sig med färre ogräsbekämpningar, men vars utsäde är dyrare.

Mellan de olika sorterna såddes oljerättika för att locka jordlopporna att angripa den i stället för sockerbetorna, så att de kunde bekämpas på oljerättikan i stället för på hela sockerbetsskiftet. Oljerättikan såddes dock aningen för sent, vilket ledde till att sockerbetorna angreps i stället, och besprutades som normalt. Ifall oljerättikan skulle ha såtts samtidigt eller direkt efter sockerbetssådden, kunde det ha lyckats bättre. Oljerättikan smakade dock också bra för jordlopporna.

Sådd av fånggrödor i växande spannmål

Fånggrödor odlades under vårvete. En del såddes med småfrölåda i samband med veteådden medan en del såddes senare med ogräsharv i växande bestånd. Dessutom jämfördes några olika fröblandningar enligt följande:

- 1) Etablering med småfrölåda på såmaskin i samband med sådd av vårsäd 16.5.2024
 - a) utan fånggröda
 - b) engelskt rajgräs 8 kg/ha, vitklöver 4 kg/ha
 - c) italienskt rajgräs 8 kg/ha
- 2) Etablering efter ogräsbekämpning med ogräsharv i vårsäd 19.6.2024
 - a) blålusern 3 kg/ha, vitklöver 3 kg/ha, alsikeklöver 3 kg/ha
 - b) engelskt rajgräs 8 kg/ha, vitklöver 4 kg/ha
 - c) blålusern 8 kg/ha

De senare sådda fånggrödorna bestod till stor del av kvävefixerande växter, vilka oftast inte tål de vanligaste kemiska ogräsbekämpningsmedlen. Detta var en av orsakerna till att de såddes i växande bestånd, först efter att den kemiska ogräsbekämpningen var avslutad.

På grund av torkan i maj grodde de tidigare sådda fånggrödorna dåligt. Nästan en månad efter sådd började de första rajgräsen komma upp till ytan på allvar, men ännu i början av juni syntes inte mycket av fånggrödorna. I mitten av augusti påträffades däremot rätt så lämpligt med fånggrödor i de olika rutorna. Alla olika fånggrödor hade grott, men ingen fånggröda hade tagit över huvudgrödan trots att vetet var relativt glest och kortväxt. Tröskningen gick bra utan att påverkas nämnvärt av fånggrödorna.

Efter tröskningen tog fånggrödorna fart ordentligt. En del områden var mer glesa än andra, men ju längre den varma hösten lidit desto bättre har fånggrödorna tagit sig och blivit riktigt frodiga. Särskilt vid blålusern syntes det efter tröskningen tydligt var tröskan hade trampat. Det senare sådda engelska rajgräset och vitklövern verkar ha klarat sig aningen bättre än de tidigare sådda, eventuellt på grund av torkan i maj. Trots den kemiska bekämpningen syntes en del vitklöver på det tidigare sådda området, troligen eftersom det grodde först efter besprutningen.

För demo-odlingarna erhöles bidrag av Stiftelsen Finlandssvenska Jordfonden. En fortsättning planeras för säsongen 2025 med bland annat fånggrödor, sockerbetor och en ny sorts höstvetete som ska kunna sås såväl på hösten som under vintern och våren. Förslag på annat som kunde testas tas gärna emot av jordbrukare och andra intresserade.

TEXT

Sara Niskanen,
växtodlingsrådgivare,
ProAgria Finska Hushållningssällskapet

Det senare sådda engelska rajgräset och vitklövern (bilden till vänster) verkar ha klarat sig aningen bättre än de tidigare sådda, eventuellt på grund av torkan i maj. FOTO: Sara Niskanen

Bli medlem i Nylands Svenska Trädgårdssällskap!

NST är en nyländsk trädgårdsförening för yrkesodlare och trädgårdsentusiaster

Tillsammans med oss kan du:

- lära dig nytt på våra seminariedagar
- besöka yrkesodlingar och parker
- ha det trevligt i entusiastiska och glada trädgårdsvänners sällskap

Mera information och ansökningsblankett hittar du på nylandstradgard.fi

Nylands Svenska Trädgårdssällskap

Landsbyggare visar vägen framåt för landsbygden

En landsbyggare är en person som formar platsen där de lever och arbetar. De är entreprenörer, eldsjälar och entusiaster som vågar förverkliga sina drömmar på landsbygden. De låter drivkraften och passionen styra och de vill dela sin verklighet med andra och inspirera fler att våga ta steget att följa sina drömmar.

Dessa personer lyfts fram som ambassadörer för landsbygden inom projektet Landsbyggare som pågår i Österbotten. Projektet drivs av Aktion Österbotten.

– Konceptet landsbyggare kommer från Högå kusten i Sverige. Vi blev inspirerade av deras idé att genom att skapa en mer positiv bild av landsbygden och entreprenörsklimatet där skapas en attraktiv plats som lockar kapital, kompetens och drivkraft, säger **Kirsi Tikkanen**, informationschef för projektet.

Vem som helst som känner igen sig själv i beskrivningen av en landsbyggare kan själv bli en. Projektet skapar ett nätverk av företagare och landsbygdsbor som är stolta över det de gör och tillsammans vill bygga ett attitydsklimat där de känner att deras arbete uppskattas.

Attitydförändring är en central del i projektet. Om man googlar efter vad om skrivs om landsbygden hittar man främst negativa rubriker. Bilderna är i regel folktomma miljöer, gamla hus eller vackra landskap utan människor.

– Vi vill ändra på den här presentationen. Om vi vill öka Österbottens landsbygds livs- och attraktionskraft hjälper det inte att lyfta fram nackdelar. Här finns även nöjda människor som förverkligar sina idéer, är framgångsrika och stolta över sitt arbete, säger Tikkanen.

Att få en verklig uppfattning av landsbygden, presenterad av de som redan finns där kan vara avgörande för de som vill flytta till landsbygden men är tveksamma. Därför är det viktigt att nå ut med landsbyggarnas budskap.

Informationschef Kirsi Tikkanen tycker att projektets "wow-faktor" har varit att alla landsbyggare hon träffat vågar satsa på att förverkliga sina drömmar.

Inom projektet har man bland annat lyft upp landsbyggarna genom korta filmporträtt och i sociala medier.

– Vi vill ge möjlighet för företagare att själva berätta om deras liv, drömmar och arbete. Vi vill lyfta goda exempel på de som redan idag bygger landet och ändra den ganska ensidiga bilden som media bygger upp.

En väl genomförd attitydförändring för landsbygden kan få många positiva följder. En plats som känns trygg, bekant och framför allt full av liv och människor som både vill och kan följa sina egna drömmar inspirerar och lockar. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram att landsbygden inte alls är avfolkad. Tvärtom finns det gemenskap och livsglädje.

I samband med projektet arrangerades även ett landsbygdsläger. Där skapades landsbygdens manifest, vars syfte är att lyfta fram landsbygden nationellt. I lägret deltog landsbyggare som vill främja landsbygdsutveckling. I manifestet lyfter man till exempel fram tyngdpunkterna att man inte ska tala ont om

Landsbyggarna Marc och Marina Bock flyttade från Luxemburg till Pedersöre för att bli biodlare och njuta av landsbygden.

RIS-ESSET / ESSE GYMMET / TAXI

**Det mesta
inom skogsbruk,
från förnyelse
till ris och stubbar.**

Peter Gunell 0400-848 815

landsbygden, man ska inte utesluta någon från landsbygden och att man ska använda de tjänster som finns på landsbygden.

Tikkanen berättar att den bästa upplevelsen med projektet har varit just att få träffa dessa människor som ser möjligheten med landsbygden i stället för nackdelarna. Landsbygden har allt de behöver.

– Missnöjd kan man vara överallt, inte bara på landsbygden. Det är inte fast i var man bor utan att man vågar drömma och är redo att arbeta aktivt för att nå drömmen.

Projektet landsbyggare får en fort-

sättning i Österbotten med ett nytt projekt där man lyfter föreningar och hållbarhet på landsbygden. Hittills har man lyft företagare men även föreningarna har en central uppgift för landsbygdens livskraft genom att skapa sociala sammanhang för invånarna. Bland annat kommer Landsbyggare 2.0 att se på hur man kan arrangera evenemang på ett hållbart sätt. Konceptet landsbyggare har även väckt intresse utanför Österbotten och med tiden bildas det förhoppningsvis ett nationellt nätverk med landsbyggare från många olika platser.

Inom projektet ordnar man även

VILL DU BLI LANDSBYGGARE?

- Kontakta informationchef Kirsi Tikkanen (kirsi.tikkanen@aktion.fi) eller se deras webbplats landsbyggare.fi.
- Projektet finns även på Facebook och Instagram med namnet Landsbyggare-Maaseutuiliijat.

Landsbyggaren Linnea Strand är ägare och grundare till matsvinnbutiken LivsVinn i Närpes.

Landsbyggardagen, en nätverksdag för alla som är intresserade av att bli landsbyggare, som jobbar på landsbygden eller utvecklar den.

– Dagen ska bidra till ökad kunskap, inspiration och nätverkande. Kanske blir det också någon workshop eller föreläsning.

Nästa Landsbyggardag ordnas tisdagen den 3 december. Under november månad tar projektgruppen emot förslag och önskemål om dagens innehåll. Alla som är intresserade kan också delta i bloggen Framtidens landsbygd och skriva artiklar dit.

TEXT
Roger Norrgård,
projektledare,
sakkunnig inom landsbygdsutveckling
Svenska lantbrukssällskapens förbund,
SLF
FOTO
Kirsi Tikkanen

Landsbyggaren Anna Salmi driver Aava Kertun kotitila, en gård som erbjuder möjligheten att besöka djur eller få djur på besök hem till dig.

Öppna Julbyar bjuder på julistämning i byarna

Julen närmar sig och det ordnas mysiga evenemang i byarna, anmäl evenemangen till Öppna Julbyar och synliggör det via vår gemensamma karta.

Du kan enkelt se på kartan var närliggande julevenemang ordnas och kanske bege dig till julevenemanget som ordnas av grannbyn.

Alla anmälda evenemang finns på suomenkylat.fi/joulukylat-kartalla.

Om du vill anmäla ert evenemang till Öppna Julbyar gör du det enkelt på suomenkylat.fi/joulukylien-ilmoittautuminen. Sista dag att anmäla sitt evenemang är den 18 november. Inget evenemang är för stort eller litet att delta.

Öppna Julbyar är Finlands Byars och de regionala byaföreningarnas gemensamma evenemang som genomförs i hela Finland. Alla evenemang ordnas under perioden 1–24 december. För byarna finns en färdig Öppna Julbyar-marknadsföringslogo och annat material.

S&T ÖSTMAN

Allt inom jordbyggnads

Grävmaskiner 1,5-26 tn band & hjul
3D-maskinstyrning

Transporter, Materialförsäljning

Lavett, Krockbil

Borrning, Sprängning, Bergkilning

Verksam inom Österbotten

Kontakta för info och offert!

Thomas 050 59 81 666 | Stostman

SERVICE OCH RESERVDELAR

BAGGAS
BIL & TRAKTOR

Bruksgatan 383 • www.baggasbil.fi
Tfn 010-3224 070 • 0500 157 917

BKT TRAKTORDÄCK

**Konkurrens-
kraftiga priser!**

BKT

GROWING TOGETHER

Med universitetsexamen och målet att bredda branschkunskandet inom lantbruk

Sysselsättningen för agrologer har varit mycket bra de senaste åren, och det råder till och med brist på agrologer. För att möta detta behov startade Yrkeshögskolan Novia hösten 2023 en flerformsutbildning till agrologer YH i Österbotten via öppna Yrkeshögskolan.

Lektor **Lars Fridedefors** berättar att intresset har varit stort och hösten 2024, efter en tilläggsantagning, har vi knappt 30 aktiva studerande i olika åldrar på "flexutbildningen". En av de nya studerande är ekonom **William Berts**.

Vem är du och vad har du för bakgrund?

– Jag jobbar som ekonomirådgivare på Österbottens Svenska Lantbruks-sällskap ProAgria och till utbildningen är jag ekonomimagister. Min tidigare utbildning på universitetsnivå gör att jag förhoppningsvis inte kommer att behöva läsa allmänna ämnen utan kan fokusera enbart på kurser direkt kopplade till branschen.

Har du redan sett någon nytta med de studier du deltagit i?

– Jag har ännu bara studerat två månader, men tycker att jag fått ett djupare kunnande inom de ämnen jag hunnit studera hittills. Den fördjupade kunskapen är till nytta i mitt dagliga arbete och

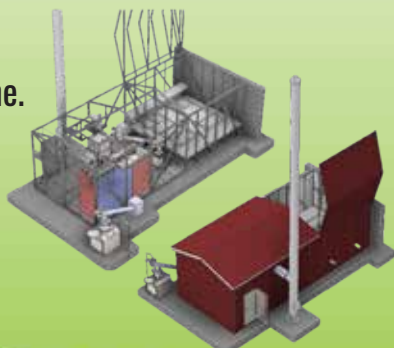
William och några medstuderande inventerar biomassa på delvis avluckrat kumminskifte i Närpes under fältstudier i kursen Odlingsjordar och jordbearbetning.

BIOBRÄNSLE VÄRMEANLÄGGNINGAR

Stort effektområde även med utmanande bränslen. Växthus, jordbruk, industri och fjärrvärme. Nyckelfärdiga moduler eller platsbyggda lösningar.

Fredrik Ahlström
+358 50 52 39 236
fredrik.ahlstrom@biomobitek.com

studierna är ett bra komplement till min tidigare utbildning. Jag är ännu i början av utbildningen, men även om jag inte skulle gå utbildningen till slut kommer kompetensen från de avlagda studierna att vara till fördel i mitt arbete.

Vill du berätta om din studie- och karriärplan för din kompetensutveckling?

– Planen är att studera vid sidan om mitt dagliga arbete, vilket är möjligt tack vare en flexibel arbetsgivare som ser fördelarna i att arbetstagarna håller sig uppdaterade om vad som händer inom branschen.

Vilka utvecklingsmöjligheter ser du för lantbruksföretagen i Svenskfinland?

– Det finns stora utvecklingsmöjligheter för lantbruksföretagen i Svenskfinland men mycket hänger också på att företagaren skall ha ett intresse av att

utveckla sin verksamhet och hitta nya lösningar, säger Berts.

Inom Novia värdesätter vi att kunna erbjuda studerande med annan utbildningsbakgrund möjlighet att fördjupa sin kompetens inom lantbruksbranschen på högskolenivå. Våra studerande har ett brett kunnande inom olika områden, och vi strävar efter att främja erfarenhetsutbyte och lärande där deras samlade kunnande kommer fram. De nätverk som byggs upp inom utbildningen ger ett direkt mervärde för studerande och att på riktigt förstå sig på jordbrukarens arbete är ett klart mervärde för alla i branschen.

TEXT

Christel Holmlund-Norrén
och **Lars Fridedefors**

FLERFORMSUTBILDNING VID NOVIA

- Vid flerformsutbildning kombineras arbete med studier. Studierna består av närundervisning dagtid, onlinesessioner kvällstid, självstudier, praktik och tillämpade studier i smågrupper.
- Utbildningen Flexibelt till agrologer följer samma läroplan som dagstuderande har, men upplägg och tidtabell är anpassade till studieformen.
- Ansökan till bioekonomiutbildning, dagstudier i Raseborg görs 11–25.3.2025. Gemensam ansökan sker via studieinfo.fi
- Novias strategi Hållbar genomslagskraft betonar hållbara lösningar, nordisk samverkan och global orientering.
- Läs mer på Novia.fi